

กระบวนการกลายเป็นชายขอบของคนข้ามเพศ
The Marginalization Process of the Transgender

ปิยลักษณ์ โพธิวรรณ (Piyaluk Potiwan)* ดร.มณีมัย ทองอยู่ (Dr.Maneimai Tongyu)**

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากระบวนการกลายเป็นชายขอบ ของคนข้ามเพศ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ กลุ่มชายรักเพศเดียวกันที่เปิดเผยตนเองว่าเป็นคนข้ามเพศ จำนวน 30 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แนวทางการสัมภาษณ์ แนวทางการสังเกต ผลการวิจัยพบว่า คนข้ามเพศยังขาดการทำความเข้าใจถึงความหลากหลายในตัวตน ที่นิยามตนเองแตกต่างกัน ซึ่งการนิยามตนเองเป็นแบบใดนั้นเกี่ยวข้องกับประสบการณ์และสถานการณ์ความเชื่อในขณะนั้น ปรากฏการณ์นี้ได้สะท้อนให้เห็นถึงการมองตนเองของคนข้ามเพศว่าตัวตนของคนข้ามเพศมีลักษณะที่ลื่นไหลเปลี่ยนแปลงไปมา ไม่หยุดนิ่ง การที่จะตอบได้หรือตรงกับความสัมพันธ์เชิงอำนาจในสังคม คนข้ามเพศจึงมีความจำเป็นที่จะมีการทำความเข้าใจในตนเอง หากจุดหมายของอัตลักษณ์ร่วมกัน เพื่อกำหนดยุทธศาสตร์ในการต่อสู้ และยิ่งกว่าสิ่งใดก็เพื่อทำความเข้าใจในลักษณะของตัวตนคนข้ามเพศเองที่ยังมีซับซ้อน และหลากหลาย

ABSTRACT

This research focuses on the marginalization process of the transgender in Thailand. The study aims to study the marginalization process of the transgender, who are known in Thailand as *kateys* (male to female). The study also aims to study the impacts of the movements on the identities of the transgender. In studying, I will apply qualitative research methodology and will conduct in-depth interviews with activists from 30 transgender. The findings showed that many transgender lack of understanding in their identities and transgender define oneself different. The defining of identities related experience and situation of belief. This phenomenon has reflected to show oneself staring of a transgender that, the body of transgender has the character that flows to modify back and forth, still persistently fixed. The transgender negotiate among themselves and with the society in their power relations, transgender has will the necessity very much to trying understand in oneself and seek the collective behavior for to steal cooperate a person in same group for born the agreement, and can fix the strategies in the fight for is the power. Furthermore, for try to understand the base in the character of transgender identity by oneself that still has to absorb overlap, and various.

คำสำคัญ กระบวนการเบียดขับ คนข้ามเพศ อัตลักษณ์

Key word: marginalization process; transgender and identity.

* นักศึกษาหลักสูตรศิลปศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาสังคมวิทยา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

**อาจารย์ประจำสาขาวิชาสังคมวิทยา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

บทนำ

ประวัติเรื่องของเพศ (sex) ในอดีตนั้นถือว่าเป็นเรื่องส่วนตัวของมนุษย์และปลอดจากความเป็นการเมือง อีกทั้งเรื่องของเพศยังถูกมองว่าเป็นเรื่องของธรรมชาติ เป็นความต้องการพื้นฐานของความเป็นมนุษย์ เรื่องของเพศที่ถูกต้องดิงามมักถูกจัดวางให้สอดคล้องกับความเป็นธรรมชาติที่มนุษย์ในสังคมสามารถสังเกตเห็นได้อย่างชัดเจน ในสังคมส่วนใหญ่แล้วบุคคลแยกประเภทของความสัมพันธ์ทางเพศโดยใช้ธรรมชาติเป็นเกณฑ์ (Feinberg, 2006) มีความเชื่อว่าเพศนั้นไม่สามารถที่จะเปลี่ยนแปลงได้ ความสัมพันธ์ทางเพศแบบอื่นที่มองคุณิธรรมชาติ จึงมักถูกตีตราว่าเป็นเรื่องของความผิดมีความวิปริตเบี่ยงเบน ทั้งนี้เป็นเพราะระบบความคิดเรื่องเพศนั้นยังคงอยู่ภายใต้การครอบงำบนอุดมการณ์ของการแบ่งแยกระบบเพศตามธรรมชาติ การแบ่งแยกเพศตามระบบธรรมชาตินั้นก่อให้เกิดการสร้างคำใหม่ และให้ความหมายใหม่ (Sedgwick, 1999) ที่ใช้เรียกกลุ่มคนที่อยู่นอกเหนือจากการแบ่งเพศที่ใช้ธรรมชาติเป็นเกณฑ์ ซึ่งเป็นการตอกย้ำเจตจำนงแห่งอำนาจที่แฝงไปด้วยความไม่ยุติธรรม นั่นคือ ภายใต้การแบ่งแยกเพศแบบธรรมชาติทำให้เกิด ระบบเพศที่เหนือกว่าที่สังคมยอมรับได้ และเพศที่ต่ำกว่า ที่ถูกสร้างขึ้นมาเพื่อเชิดชูระบบเพศที่เหนือกว่าให้เสมือนมีความยิ่งใหญ่มากขึ้น เช่น การจัดระเบียบของอุดมการณ์รักต่างเพศว่าเป็นเรื่องที่ถูกต้องดิงาม ในขณะเดียวกัน การจัดประเภทให้กับผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศ ผู้ที่เป็นรักเพศเดียวกัน และบุคคลข้ามเพศ โดยการให้นามเรียกขานหรือการกำหนดคำเรียกให้ เช่น เกย์ เลสเบียน กะเทย ทอม ดี ซึ่งการให้ชื่อนี้เท่ากับเป็นการให้ตำแหน่งแก่ผู้ที่ถูกจัดกระทำ อีกทั้งเพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกในการแทรกแซงอำนาจของรัฐ เพื่อให้ความหมายแห่งอัตลักษณ์ทางเพศ โดยผ่านการใช้ปฏิบัติการทางภาษาในการพยายามสร้างวาทกรรม ดังนั้นเมื่อคนในสังคมได้รับการซึมซับระบบของปฏิบัติการทางภาษา

ผ่านเงื่อนไขของอำนาจที่ดูเหมือนว่าชอบธรรม ย่อมส่งผลให้เกิดความสำเร็จของวาทกรรม นั่นคือ การยอมรับระบบเพศและความหมายใหม่ที่สังคมสร้างขึ้นว่าเป็นความถูกต้อง เพื่อง่ายต่อการจัดระเบียบความสัมพันธ์ระหว่างเพศในรูปแบบที่คนสังคมส่วนใหญ่ต้องการ

ต่อมาความเชื่อในเรื่องของเพศแบบดั้งเดิมได้ถูกท้าทายและตั้งคำถามโดยแนวคิดใหม่ที่มองว่า วิธีและการปฏิบัติทางเพศ ในความเป็นจริงแล้วไม่ได้เป็นเรื่องของธรรมชาติเพียงอย่างเดียวเท่านั้น แต่ได้ซ้อนทับในมิติของกระบวนการทางสังคม (During, 1999) แม้ความความต้องการทางเพศจะเป็นส่วนหนึ่งของระบบฮอร์โมน หรือระบบชีวภาพในร่างกายของมนุษย์ แต่ความต้องการทางเพศ และวิธีการตอบสนองความต้องการนั้นเป็นผลกระทบมาจากระบบทางสังคม ทั้งในส่วนของความเชื่อ ความหมายทางสังคม และความแตกต่างระหว่างบุคคล ด้วยเหตุนี้เรื่องเพศจึงไม่ใช่เป็นเพียงการตอบสนององกิจกรรมทางเพศที่เป็นธรรมชาติเพียงอย่างเดียว ระบบความหมายของเพศยังเป็นสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น และเป็นแง่มุมของชีวิตทางสังคมที่มีลักษณะหลายมิติ ความปรารถนาทางเพศยังจัดได้ว่าเป็นเรื่องส่วนตัว แต่ในทางตรงข้ามชีวิตของมนุษย์กลับถูกควบคุมกำกับอย่างเข้มงวดโดยสังคม ศาสนา และรัฐ ซึ่งการแสดงออกทางเพศ และความสัมพันธ์ทางเพศของคนถูกตัดสินโดยมาตรฐานทางศีลธรรม ทั้งนี้สืบเนื่องมาจากระบบความเชื่อ ความหมายเรื่องเพศถูกควบคุมและเป็นส่วนหนึ่งของการดำรงชีวิตทางสังคม ดังนั้น เรื่องของเพศจึงเกี่ยวข้องกับอำนาจและมีความเป็นการเมืองบนพื้นฐานของการครอบงำ การควบคุม การจัดขึ้น ที่คนในสังคมกำกับตนเองและกำกับผู้อื่นอย่างสลับซับซ้อน (Richardson, 2000)

บุคคลที่ถูกจัดวางให้อยู่ในระดับชั้นที่สังคมไม่ให้การยอมรับ หรือบุคคลที่ถูกจัดวางให้เป็นเพศที่ผิดไปจากกระแสหลัก เช่น บุคคลข้ามเพศ และบุคคลที่

รักเพศเดียวกัน แม้แต่บุคคลผู้ที่แต่งกายด้วยเสื้อผ้าของเพศตรงข้าม (transvestites) จึงมักถูกตีตราจากกรอบมาตรฐานหลักทางสังคมว่าเป็นกลุ่มคนเบี่ยงเบน มีความวิปริตทางทางเพศ หรือมีอาการผิดปกติทางจิต และเป็นภัยของสังคม สมควรที่รัฐจะต้องเข้ามาจัดการควบคุม (Feinberg, 2006) จะเห็นได้ชัดเจนว่าการให้บทบาทของรัฐต่ออำนาจในการจัดการเรื่องของเพศนั้นเป็นความทับซ้อนบนความเป็นการเมือง รัฐมีกลไกการควบคุมทางเพศของบุคคล โดยการออกกฎหมายหรือกำหนดนโยบายสาธารณะ ซึ่งเป็นเครื่องมือที่ชอบธรรมในการจัดการกับประเด็นทางเพศที่ไม่เข้ากับประเด็นของมาตรฐานสังคมที่รัฐระบุไว้ รัฐรับรองการกระทำทางเพศที่ถูกต้องตามกฎหมาย รัฐให้อภิสิทธิ์แก่คนที่ทำตามกรอบกติกาที่รัฐกำหนด เช่น การคุ้มครอง หรือการให้สิทธิ สวัสดิการ ในขณะที่ผู้ที่ขัดขึ้น ไม่ยอมทำตาม จะถูกลงโทษ โดยการลงโทษจะเป็นไปในรูปแบบของการไม่ได้รับการคุ้มครอง จึงเป็นที่มาของการปฏิบัติเรื่องเพศในปัจจุบันให้มีความเป็นการเมืองมากขึ้น เรื่องของเพศได้กลายเป็นประเด็นหลักในการต่อสู้ ต่อรองบนพื้นที่ทางการเมืองทั้งเป็นทางการและไม่เป็นทางการ บุคคลหลายกลุ่มพยายามที่จะตั้งคำถามกับประเด็นท้าทายเรื่องเพศที่ต่างออกไปจากเรื่องเพศกระแสหลัก และเริ่มมีการเรียกร้องสิทธิที่จะแสดงออกหรือรักษาตัวตนทางเพศในแบบที่ตัวเองต้องการ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. ศึกษากระบวนการกลายเปลี่ยนชายขอบและกระบวนการเบียดขับตัวตนของคนข้ามเพศ
2. ศึกษาผลของการต่อสู้ ต่อรอง ต่อความสัมพันธ์เชิงอำนาจ และตัวตนของกลุ่มคนข้ามเพศ

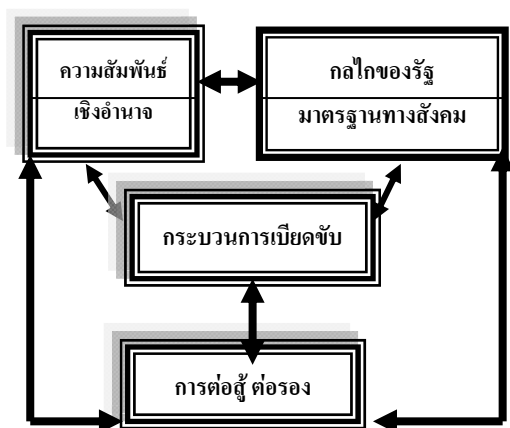
ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาในครั้งนี้เป็นการศึกษาแบบมุ่งเน้นการศึกษาโดยใช้หลักของการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการกลายเปลี่ยนชายขอบ และการเบียดขับตัวตนของกลุ่มคนข้ามเพศ รวมทั้งปัญหาอุปสรรคของการต่อสู้ ต่อรองกับความสัมพันธ์เชิงอำนาจในสังคม ซึ่งเป็นการบูรณาการข้อมูลทั้งทางด้านพฤติกรรมทางสังคม การรวมกลุ่ม ของคนข้ามเพศโดยใช้หลักการของระเบียบวิธีวิจัยแบบ Oral History เพื่อเป็นการศึกษา Life History ภายใต้กระบวนการทัศน์สร้างสรรค์สังคม ในการบอกเล่าหรือการเล่าเรื่องที่เคยถูกละเลย หรือปฏิเสธไม่ให้มีการกล่าวถึง เพื่อให้ทราบถึงการดำรงชีวิตประจำวันและกระบวนการต่อสู้ในชีวิตประจำวัน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การปรากฏตัวของบุคคลที่ถูกจัดว่าเป็นเพศที่ผิดออกไปจากเพศกระแสหลัก ได้ถูกตีตราจากกรอบมาตรฐานหลักทางสังคมว่าเป็นกลุ่มคนเบี่ยงเบน มีความวิปริตทางทางเพศ เป็นภัยของสังคม สมควรที่รัฐจะต้องเข้ามาจัดการควบคุม การให้บทบาทของรัฐต่ออำนาจในการจัดการเรื่องของเพศจึงเป็นความทับซ้อนบนความเป็นการเมือง เนื่องจากรัฐมีกลไกการควบคุมทางเพศของบุคคล โดยการออกกฎหมาย หรือกำหนดนโยบายสาธารณะ ซึ่งเป็นเครื่องมือที่ชอบธรรมในการจัดการกับประเด็นทางเพศที่ไม่เข้ากับประเด็นของมาตรฐานสังคม รัฐรับรองการกระทำทางเพศที่ถูกต้องตามกฎหมาย ให้อภิสิทธิ์แก่คนที่ทำตามกรอบกติกาที่รัฐกำหนดในรูปแบบของการคุ้มครอง ในขณะที่ผู้ขัดขึ้น ไม่ยอมทำตาม จะถูกลงโทษ โดยจะเป็นไปในรูปแบบของการไม่ได้รับการคุ้มครองจากรัฐ ดังนั้นกลุ่มคนเหล่านี้จึงพยายามที่จะต่อสู้ เรียกร้องเพื่อจะรักษาและแสวงหาพื้นที่ในการแสดงออกในแง่มุมต่างๆ ของตัวตนทางเพศ โดยมีสถาบันของรัฐเป็นพื้นที่หลักพื้นที่

หนึ่งในการต่อสู้เรียกร้อง เพราะนอกจากจะต้องทำให้รัฐยอมรับ และรับรองเสรีภาพในเรื่องของเพศและตัวตนทางเพศแล้ว ยังเกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงนโยบายผลประโยชน์ อภิสิทธิ์เกี่ยวกับความคุ้มครองที่จะตามมาอีกหลายประการ

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

กลุ่มเป้าหมาย

คือคนข้ามเพศที่เป็นชายรักเพศเดียวกันที่เปิดเผยตนเองว่าเป็นคนข้ามเพศ ทั้งที่แปลงเพศและยังไม่ผ่านการแปลงเพศ รวมถึงบุคคลที่อยู่ระหว่างการตัดสินใจและตรวจสอบทางด้านจิตวิทยา ก่อนกระบวนการแปลงเพศ ซึ่งเป็นผู้ยินดีให้ความร่วมมือ และพร้อมที่จะมีส่วนร่วมในการศึกษาอย่างแท้จริง โดยที่กลุ่มเป้าหมายเป็นบุคคลข้ามเพศที่มีอายุมากกว่า 18 ปี ที่อาศัยอยู่ในประเทศ จำนวน 30 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยเป็นเครื่องมือหลักในการเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้วิธีการดังต่อไปนี้

- 1) การสังเกตอย่างมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม โดยผู้วิจัยได้กำหนดแนวทางการสังเกต

โดยการกำหนดวัตถุประสงค์ในการสังเกตไว้ล่วงหน้า ซึ่งในขณะที่ยูวิจัยจะเข้าไปสู่พื้นที่ในการศึกษา ยูวิจัยจะศึกษาเกี่ยวกับบริบทสภาพทั่วไปของพื้นที่นั้น คือความเป็นอยู่ ลักษณะของสถานที่ การรวมกลุ่ม จำนวนสมาชิกที่พบในขณะนั้น รูปแบบการแบ่งงานในการรวมกลุ่ม ประเภทของสมาชิกในแต่ละกลุ่ม นอกจากนี้ ยูวิจัยจะเข้าไปสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม คือ การเฝ้าสังเกตพฤติกรรมทางสังคม เช่น การเข้าไปสังเกตการพูดคุยกันภายในกลุ่มคนข้ามเพศ และสังเกตลักษณะการทำงานในกระบวนการกลุ่มของคนข้ามเพศว่าเป็นอย่างไร มีการทำกิจกรรมอะไรบ้างในแต่ละวัน หรือแม้แต่การเข้าร่วมประชุมภายในกลุ่มบ้างเป็นครั้งคราว โดยยูวิจัยมีแนวทางการสังเกต ประกอบไปด้วย แนวทางการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Non-Participant Observation) และแนวทางการสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2) การสัมภาษณ์ ยูวิจัยทำการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลตามแนวคำถามในการสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น และรวมถึงข้อคำถามที่อาจจะเกิดขึ้นในระหว่างการสังเกต โดยใช้เทคนิคการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structure Interview หรือ SSD) ในการสัมภาษณ์ ผู้รู้หรือผู้ให้ข้อมูลเป็นสำคัญ ส่วนการให้สัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายนั้นจะใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-Depth Interview) โดยมีแนวทางการสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล ในขณะที่ทำการศึกษา ยูวิจัยจะปรับแนวทางในการสัมภาษณ์ให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในขณะนั้นเสมอ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุมและตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

3) การบันทึกเสียงคำสัมภาษณ์/บันทึกภาพ/สนทนากลุ่ม ยูวิจัยใช้วิธีการบันทึกเสียง บันทึกภาพ เพื่อเป็นการช่วยความจำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์/การสนทนากลุ่ม ทั้งนี้ยูวิจัยทำการขออนุญาตผู้ให้ข้อมูลก่อนเสมอ เมื่อได้รับอนุญาตจึงจะทำการบันทึก

การวิเคราะห์ข้อมูล

1) **การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (content analysis)** ผู้วิจัยทำการอ่านข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูล รวมทั้งฟังเสียงจากการสัมภาษณ์/สนทนากลุ่ม ที่บันทึกมา เพื่อให้เห็นรายละเอียดทั้งหมด เพื่อให้ผู้วิจัยสามารถหาสาระหลักและหยิบยกขึ้นมาเป็นประเด็นข้อความรู้หลัก (theme) และรองที่ได้จากการประมวลข้อมูลดังที่กล่าวถึง

2) **การวิเคราะห์โดยใช้ตาราง (matrix analysis)** ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาถูกนำมาจัดกลุ่มข้อมูลโดยใช้ตาราง (matrix) เพื่อให้เห็นความชัดเจน ซึ่งจะทำให้ผู้วิจัยสามารถนำไปใช้ร่วมในการวิเคราะห์เชิงเนื้อหาที่กล่าวถึงข้างต้น

ผลการวิจัย

1) กระบวนการกลายเป็นชายขอบและกระบวนการเบียดขับตัวตนของคนข้ามเพศ

ภายใต้ความสัมพันธ์เชิงอำนาจของสังคมไทย หลายครั้งที่สังคมจัดวางความสัมพันธ์ และความเป็นเพศ ไว้บนเพศที่สังคมยอมรับได้ คือเพศที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติที่มีเพียงสองเพศ คือ เพศชาย และเพศหญิง นอกเหนือจากนั้นจัดให้อยู่อีกประเภทอื่นที่มีความแตกต่างออกไป และถูกมองว่า “คนอื่น” ไม่ใช่ “พวกเรา” จะเห็นได้ว่าในหลายครั้งระบบของความหมาย การตีตรา การให้ชื่อใหม่ ได้เบียดขับคนข้ามเพศให้ออกห่างไปจากสังคม และในขณะที่คนข้ามเพศไม่สามารถที่จะต่อรอง หรือมีอำนาจในการต่อรองที่ชัดเจน ยิ่งเป็นผลให้คนข้ามเพศถูกเอารัด เอาเปรียบ ถูกกดขี่ ที่แสดงออกมาในรูปของความรุนแรงในหลายระดับทั้งทางตรงทางสังคม วัฒนธรรม และความรุนแรงเชิงโครงสร้าง เริ่มไปตั้งแต่หน่วยย่อยทางสังคม เช่น สถาบันครอบครัว และสถานศึกษา นั่นคือ ยังมีคนข้ามเพศจำนวนมากที่ถูกครอบครัวปฏิเสธ ข้างยังคงเป็นเหยื่อของการทารุณกรรม และความรุนแรงในชีวิตครอบครัว ถูกบีบบังคับในเรื่องของการแสดงออกด้าน

เพศสภาพจากผู้ที่มีอำนาจในสถานศึกษา และทำให้ต้องออกจากสถานศึกษาก่อนเวลาอันควร

ก็ไม่วุ่นจะ เกิดมาก็รู้สึกตัวแล้วว่าตนเองเป็นกะเทย ไม่เหมือนคนอื่นเค้าถามว่าเป็นกะเทยนี้ลำบากไหม หนูว่าน่าจะเจอการใช้ชีวิตแล้วก็ไม่เท่าไรหรอก หากไม่แคร์สังคม แต่ทำใจได้ละ ต่อให้เราไม่แคร์ สังคมก็มายุ่งวุ่นวายกับเราเหมือนเดิม ตั้งแต่เด็กแม่พูดเสมอว่า อย่าเป็นกะเทยนะ แม่อายุเพื่อน ทั้งที่หนูเองก็เรียนเก่งไม่เคยหาเรื่องเดือดร้อนมาให้แต่กับพี่ชาย หนูเอง หาเรื่องตีกันกับชาวบ้าน แม่กลับไม่อายเลย นำน้อยใจไหม พ่อก็ไม่ต่างกันเลยนะ หนูขอเงิน ไปซื้อกางเกงขายาว ใส่ใส่ตัวอวลเลย ก็ไม่ให้ อ้างว่าเป็นกีฬาของกะเทย สิ้นเปลือง ทั้งที่ราคาไม่ก็บาท แต่พี่ชายขอไปซื้อรองเท้าเล่นบาส ราคามากกว่า พ่อไม่ว่าไรซ้ายังสนับสนุน เป็นกะเทยมันก็ผิด นี่ขนาดในครอบครัวตัวเองนะ อย่าถามเลยก็พอเจอออกกว่าในโรงเรียน ในมหาลัย เราจะไปเจอกับอะไรมาบ้าง ตั้งแต่ก้าวแรกที่เข้าไปถึง ยิ่งแล้วนะเรื่องความรัก ไม่ต้องไปถามหาเลย อย่าถามเลยว่าจะเจอออกหักไหม เปลี่ยนเป็นถามว่าเคยสมหวังไหมดีกว่า ทั้งที่หุ้มนเทให้ทุกอย่าง แบบไม่ต้องการผูกมัด หรืออะไรผู้ชายเลยนะ แต่ว่าสุดท้ายก็ลงเอยด้วยความเศร้าสำหรับหนูนะ ชีวิตมันก็คือละคร ทุกคนมีบทบาทแตกต่างกันไป แต่บทบาทของเราที่ได้รับมันก็แค่โศกเศร้ากว่าคนอื่นเขา คือทุกวันนี้ อยู่ไปเพื่ออะไร ก็แค่เพื่อตนเอง กินข้าวกันตายไปวันๆ จะทำใจได้ละ ก็เรานั้นกะเทยนี้ (เอส คนข้ามเพศวัย 27 ปี)

ตอนที่เรียนในระดับชั้นประถม ก็ถูกเรียกชื่ออื่นมาตลอด แม้แต่ตอนอยู่ในบ้านก็เรียกชื่ออื่นให้เราเหมือนกัน ก็เช่น อีตุ๊ด อีกะเทย แต่ที่รับไม่ได้เลยคือเรียกเราว่าอีตุ๊ด ตอนเป็นเด็กเราก็ก็นึกใจว่าทำไมเรียกอีตุ๊ด แต่ว่าพอมีคนอธิบายให้ฟังว่ากะเทยนั้นชอบดูอวัยวะเพศของผู้ชาย ว่ากันอย่งนั้นเลย บางทีก็เรียกแต่ว่า วะประเทือง พุดๆเลยก็ถือว่า ไม่มีคนเรียกชื่อจริงเลยสักที (พอลล่า คนข้ามเพศวัย 29 ปี)

ประสบการณ์ในชีวิตของ เอส และพอลล่า สะท้อนให้เห็นว่า ความรุนแรงที่เกิดขึ้นกับคนข้ามเพศพบได้ในหน่วยย่อยอย่างสถาบันครอบครัว และนอกจากนี้ ยังมีสถาบันทางการศึกษาที่ยังเป็นอีกสถาบันหนึ่งที่ได้ขอกำความรุนแรงนั้น ดังเช่นคำบอกกล่าวจากประสบการณ์ในวัยเรียนที่จอย ได้พบ ที่เชื่อเสมอนานี้คือ จุดเริ่มต้นของความรุนแรงที่เกิดขึ้น

ในส่วนตัวของจอย ทางบ้านมองว่าเป็นกะเทย ไม่ทันต่อไปก็คงเป็นเอดส์ตายหลังจากได้ฟังคำพูดแบบนี้ จอยก็คิดเอาชนะคำพูดนั้น ...ก็เริ่มตั้งใจอ่านหนังสือ และเรียนพิเศษ..ซึ่งหลังจากที่จบระดับมัธยมปลายแล้ว ก็สอบเอนทรานซ์เข้าเรียนในมหาวิทยาลัย...ช่วงที่ยังเรียนหนังสืออยู่ ก็มีปัญหาเลย เพราะพ่อบอกว่า ที่ที่เราเรียนนั้นมีค่าใช้จ่ายสูง อยากให้ลองเปลี่ยนไปเรียนที่อื่น เราเองก็รู้สึกน้อยใจมากเพราะว่าน้องสาวเราที่อ่อนกว่าเราแค่ปีเดียว เขาสามารถเรียนได้ โดยที่พ่อไม่ว่าอะไร ตัวน้องสาวเราเองก็ไม่ได้ช่วยพูดอะไรนะ ไม่ได้ขอพ่อให้เลย ซ้ำยังบอกว่าเราจะเรียนอะไร ไปก็เท่านั้นละ เพราะว่าอีกหน่อยก็คงเป็นเอดส์ตาย

(จอย คนข้ามเพศวัย 25 ปี)

ความรุนแรงที่เกิดขึ้นจากสถาบันย่อยในสังคมที่กระทำต่อคนข้ามเพศ ทำให้กลุ่มคนเหล่านี้แทบจะไม่มีที่ยืน จนกระทั่งความรุนแรงได้ทวีขึ้นจนเกิดเป็นความรุนแรงทางตรงที่เกิดจากภายในอารมณ์จิตใจของคนข้ามเพศซึ่งมีอิทธิพลกับการแสดงออกทางกาย แม้แต่ความเกลียด การกดดัน ทำให้เกิดความรู้สึกที่โดดเดี่ยว เพราะคิดว่าตนเองต่างจากคนอื่น และรู้สึกเป็นส่วนเกินที่ไม่มีใครต้องการ จนกระทั่งไม่กล้าแต่ที่จะเล่า หรือเปิดเผยความรู้สึกที่เกิดขึ้นให้ใครฟังได้ คนข้ามเพศหลายคนที่ต้องใช้ชีวิตท่ามกลางความวิตกกังวล หวาดระแวงว่าคนอื่นจะรู้ตัวตนที่แท้จริงของตนเอง ความกดดันที่เกิดขึ้นจึงมีผลโดยตรงต่อสุขภาพจิต และอาจส่งผลไปถึงระดับของการตัดสินใจที่จะฆ่าตัวตาย ดังประสบการณ์ทางครอบครัวที่เกิดขึ้น

ของเอสที่ดูเสมือนว่าความรุนแรงจะมากมายกว่าคำบอกของจอย

เขากลับเราไม่ได้เลยนะ โดยเฉพาะเพื่อนเยอะมากที่เราเป็นแบบนี้ พ่อเราเป็นตำรวจ เขาจะถือเกียรติและศักดิ์ศรีเขาชอบพูดว่าเราเกิดมาทำลายชื่อเสียงของวงศ์ตระกูล ทั้งที่เราก็คิดเสมอว่า เรานั่นะทำลายชื่อเสียง เราก็คือว่าเป็นคนที่เรียนเก่ง หลายครั้งที่เรามีปัญหา ก็ไม่รู้จะเล่าให้ใครฟัง แต่ก็ยังดีที่มีเพื่อนสนิทอยู่บ้าง แต่ก็ยังเป็นกะเทยเหมือนเรา คือเขาเองก็มีปัญหาของเขา พวกเรามาหาทางออกให้กัน บางทีเรารู้สึกว่าเหมือนตาบอดงูกันยังงี้ แต่ที่จอยรู้สึกไม่ดีมาก ก็คงจะเป็นเรื่องที่พ่อกับแม่ทะเลาะกันเพราะจอย คงเป็นเพราะพ่อโกรธให้จอย จึงไปลงที่แม่ หาวว่าแม่ให้กำเนิดลูกที่เป็นกะเทย ทำให้ชื่อเสียงนามสกุลของพ่อเสียหาย พ่อทะเลาะกันที่ไร แม่ก็มาต่อว่าจอยเสมอ ว่าเกิดมาทำลายความสุข ...เชื่อหรือไม่ว่าตอนนี้พ่อกับแม่ของจอยแยกทางกัน และจอยก็มาอยู่กับยายที่ราชบุรี ส่วนพ่ออยู่กับน้องสาวที่กรุงเทพเหมือนเดิมละ

ประสบการณ์ความรุนแรงที่เกิดขึ้นในครอบครัว หรือกับคนใกล้ชิด บางครั้งไม่ได้รุนแรงต่อคนข้ามเพศเสมอแต่ยังมีบางครอบครัวที่ยอมรับได้ และให้ความช่วยเหลือ เป็นที่ปรึกษา เป็นกำลังใจให้กับสมาชิกคนนี้เป็นคนข้ามเพศได้เป็นอย่างดี แต่ทว่าโลกภายนอกของคนข้ามเพศ ไม่ได้สวยงาม หรือเป็นพื้นที่ ที่คนข้ามเพศจะใช้ชีวิตได้อย่างปกติเช่นคนทั่วไป ประสบการณ์ของการกระทำความรุนแรงบางอย่างที่เกิดขึ้น ส่งผลกระทบต่อสภาพจิตใจของคนข้ามเพศอย่างรุนแรง แม้แต่เจ้าหน้าที่บ้านเมืองยังไม่ให้ความสำคัญ ซ้ำยังถูกเบียดขับให้อยู่ภายนอกการคุ้มครองของกฎหมาย ดังคำบอกเล่าจากประสบการณ์ของรุ่งระวี คนข้ามเพศวัย 31 ปี

ชีวิตของรุ่งระวี ถ้าจะเปรียบกับกะเทยทั่วไป รุ่งว่าตัวรุ่งเองนี่ก็โชคดี รุ่งอยู่กับแม่และพี่สาว แต่แม่กับพี่สาวก็ไม่ว่าอะไรรุ่งเลย ไม่ว่าจะเป็นการแต่งตัว การรักสวย รักงาม ตอนเรียนประถม แม่ก็ให้รุ่งได้แต่งตัวสวย ตอนที่เรียนมัธยม ก็ได้ประกวดสาว

ประเภทสองด้วย แต่เป็นการประกวดในงานกาชาดประจำปีของจังหวัด รุ่งก็ไม่ได้รางวัลอะไรหรอก แต่ก็ดินะมีแม่เป็นสปอนเซอร์ และก็เชิญแขกผู้ใหญ่ไปให้กำลังใจรุ่งมากมายเลย แต่ก็อย่างว่าละ ชีวิตมันไม่ได้อยู่เฉพาะในครอบครัว รุ่งมาเรียนมหาลัยในต่างจังหวัด เพื่อนๆในคณะเขาก็ดีกับรุ่งทุกคน ไม่มีใครรังเกียจเลย

ความโชคคิของรุ่งระวี อาจจะมีเกิดขึ้นในครอบครัวของเธอ แต่ในโลกภายนอกนั้น รุ่งระวีไม่อาจจะคาดเดาได้ อย่างเช่นเหตุการณ์ ที่ฝังใจ

...มันเกิดขึ้นตอนที่งานลอยกระทงในมหาลัย รุ่งแต่งตัวเป็นหญิงไปเที่ยวงาน แต่ว่าตอนกลับมาที่หอคนเดียว ก็มีผู้ชายสามคนขวางทางไว้ และกระซากรุ่งไปข้างทาง พอมันจับๆก่า รุ่งว่ารุ่งไม่ใช่หญิงแท้ มันก็รุมต่อเลย พอกลับมาที่หอ ก็มาเล่าให้เพื่อนฟัง และเพื่อนก็พาไปแจ้งความ แต่ตำรวจไม่รับแจ้ง ซ้ำยังคำหยาบคาย ว่ากะเทยคำซ้ำ เขามั่นขึ้นนะเป็นบุญแล้ว อย่าเรื่องมาก แค่นี้งานก็สิ้นมือแล้ว ซ้ำยังได้รุ่งกับเพื่อนหนีอีก รุ่งเสียใจมากเลยนะ ร้องไห้ตลอดเวลา ขนาดเราเป็นคนไทยแท้ๆ กฎหมายยังไม่ยอมรับเราเลย อยู่ไปก็มีปัญหา เคยคิดจะผูกคอตายเลย แต่ว่าเพื่อนมาห้ามไว้ทัน และโทรบอกแม่กับพี่สาวมารับกลับบ้าน พอได้ไปอยู่บ้านสักพักก็ดีขึ้น อย่างน้อยเราก็มีแม่ มีพี่สาว มีเพื่อนที่มหาลัย รุ่งก็โชคคิตรงนี้ละ...

จากประสบการณ์ของทั้งจอย เอส และรุ่งระวี ทำให้งานชิ้นนี้ได้พบว่า คนข้ามเพศเมื่อถูกกีดกันออกจากสังคม ถูกมองว่าผิดปกติทางจิตใจ ได้รับการรังเกียจ ถูกทำร้ายร่างกายและจิตใจ ไม่สามารถที่จะใช้ชีวิตอยู่อย่างคนปกติทั่วไป ถูกเลือกปฏิบัติ คนข้ามเพศบางคนที่ถูกบังคับให้แต่งงาน ถูกนำเสนอข่าวที่เน้นหนักไปที่ความรุนแรง ถูกดูถูกเหยียดหยาม ถูกนิทาว่าร้าย ถูกลดความเชื่อถือ ส่งผลโดยตรงให้คนข้ามเพศต้องถูกละเมิดทางเพศ หลายครั้งที่คนข้ามเพศแต่งกายเลียนแบบเพศที่ตนเองต้องการ ต้องถูกมองว่ามีปัญหาทางจิตใจ ทำให้ไม่ได้รับสิทธิทางกฎหมายเลย เช่นคนอื่นในสังคม

จากปรากฏการณ์ทางสังคมที่พบ ทำให้ทราบ ว่าไม่เพียงแต่คนข้ามเพศเท่านั้นที่เกิดสภาพปัญหาทางด้านจิตใจและสังคม ครอบครัว พ่อ แม่ พี่น้อง ของบุคคลที่ได้ชื่อว่าเป็นคนข้ามเพศก็มีปัญหาด้านจิตใจและสังคมไม่แพ้กัน จะเห็นได้ว่าในครอบครัวที่มีคนข้ามเพศเป็นสมาชิกนั้น ต้องเผชิญกับปัญหาทั้งทางตรงและทางอ้อม คนข้ามเพศบางคนไม่สามารถที่จะควบคุมอารมณ์และพฤติกรรมต่างๆ ได้ ส่งผลต่อการเกิดปัญหาความรุนแรงต่อสังคม ที่ประชาชนคนทั่วไปได้รับรู้จากภาพข่าวและจากสื่อต่างๆเสมอ หลายปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น พ่อ แม่ บางคนไม่เคยทราบมาก่อนว่าลูกของตนเป็นคนข้ามเพศ จนกระทั่งมีข่าวเกิดขึ้น

จากสภาพปัญหาทางสังคมของคนข้ามเพศ ต่อสถาบันทางครอบครัวนี้ สามารถระบุได้ว่า ปรากฏการณ์นี้ได้ส่งผลกระทบต่อพ่อแม่ ทั้งทางด้านจิตใจและสังคม รวมไปถึงปัญหาความสัมพันธ์ภายในครอบครัวที่จะตามมาเสมอ พ่อ แม่ ของคนข้ามเพศได้ผ่านประสบการณ์มากมายต่อการรับรู้ว่าสมาชิกของตนเป็นคนข้ามเพศ เช่น ประสบการณ์การรับรู้ ประสบการณ์การปรับตัว ในระยะแรกพ่อ แม่ สามารถรู้ได้ว่าลูกของตนเป็นคนข้ามเพศโดยการสังเกตเห็นพฤติกรรมการแสดงออกที่แตกต่างจากเด็กผู้ชายทั่วไป นอกจากนั้นยังสามารถสังเกตได้ถึงการเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกาย การแสดงออก ลักษณะของการพูด และการแต่งกาย ทำให้พ่อแม่บางคนมีความเครียด บางรายมีความวิตกกังวลสูง ไม่มีความสุข เกิดความอับอายต่อเพื่อนบ้าน บางรายคิดว่าลูกของตนเป็นคนเปี่ยงเบนที่ต้องได้รับการรักษา ดังประสบการณ์ที่เกิดขึ้นกับครอบครัวของเอส จากคำบอกเล่าจากปากผู้เป็นบิดาว่า “...พ่อสังเกตเห็นเขามาตั้งแต่เด็กๆ แล้วเขาเริ่มเล่นกับเพื่อนผู้หญิง แต่งตัวเหมือนผู้หญิง บางครั้งแอบเอากระโปรงนักเรียนพี่สาวมาใส่ หรือบางวันก็แอบเอาเครื่องสำอางของแม่เขาออกมาเล่น” พ่อของเอส ได้สะท้อนปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในครอบครัวของตนเองต่ออีกว่า

พ่อเองพยายามให้เขาเล่นแบบลูกผู้ชาย แต่เวลาเขาไปโรงเรียนเราก็ไม่รู้ว่าเขามีความประพฤติอย่างไร จนวันหนึ่งเขานัดเพื่อนมาที่บ้าน จึงทำให้รู้ว่าลูกชายเราเป็นกะเทย เพราะเพื่อนกลุ่มนั้นทั้งกลุ่มเป็นกะเทยทั้งหมด แต่ถึงเอสจะเป็นเด็กที่เรียนดีขนาดไหนก็ตาม เราก็ไม่สามารถที่จะภูมิใจได้เลย ยิ่งเวลาเพื่อนบ้านถาม เลี้ยงลูกอย่างไรให้เป็นกะเทย ยิ่งทำให้เราอายไปใหญ่ ยิ่งนานวันเขาก็ยิ่งแสดงออกในการเป็นกะเทยมากขึ้น...

สิ่งเหล่านี้ส่งผลกระทบทางด้านจิตใจและสังคมต่อคนที่ เป็นพ่อ เป็นแม่ มีบางครอบครัวที่ไม่สามารถทำความเข้าใจยอมรับความเป็นคนข้ามเพศของลูกได้ และได้มีการแสดงออกด้วยการลงโทษเพียงเพื่อต้องการให้ลูกกลับมาเป็นปกติ พ่อแม่บางรายพาลูกของตนเข้ารับการรักษา แต่ก็มีบางครอบครัวที่พ่อแม่สามารถทำความเข้าใจยอมรับได้ ซึ่งครอบครัวในลักษณะสุดท้ายนี้สามารถเป็นแรงผลักดันให้คนข้ามเพศสามารถดำรงอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ส่งผลต่อคนข้ามเพศให้กลายเป็นคนมีความมั่นใจในตนเอง มีความเชื่อมั่นในตนเอง เห็นได้ว่าการยอมรับ ความเข้าใจ จากสถาบันย่อยทางสังคม อย่างสถาบันครอบครัวนี้ จะสามารถลดความกดดันจากสังคมภายนอกได้

บางสถานการณ์คนข้ามเพศที่มาจากครอบครัวที่ไม่สามารถยอมรับได้ มักมีความไม่มั่นใจในตนเอง มีการปกปิดความเป็นตัวตนของตนเอง เพียงเพื่อต้องการการยอมรับจากครอบครัว จนกระทั่งคนข้ามเพศบางรายที่ถูกบังคับให้แต่งงาน จนกระทั่งมีบุตร โดยที่คู่ชีวิตไม่สามารถรับรู้ได้เลยว่าสามีของตนเป็นคนข้ามเพศ แต่เมื่อความลับที่ปกปิดมานานถึงคราวที่ต้องเปิดเผย ผลที่ตามมาคือ การทะเลาะ การหลอกลวง การหย่าร้าง ซึ่งส่งผลต่อสมาชิกใหม่ที่กำเนิดขึ้นมาในสังคม

แม้ว่าในปัจจุบันการเป็นคนข้ามเพศจะถูกมองว่ายอมรับได้มากขึ้นกว่าแต่ในอดีต แต่การยอมรับนั้น บนพื้นฐานของสังคมไทยยังมีข้อจำกัดอยู่อีกมาก

นั่นคือมีการยอมรับได้ในบางเรื่อง กับคนข้ามเพศบางคน บางกลุ่มเท่านั้น

นอกจากนี้ด้วยทฤษฎีหมาย ประมวลกฎหมายอาญา หรือ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยกฎหมายครอบครัว ก็ไม่มีบทบัญญัติใดๆ ที่กล่าวถึงการรักเพศเดียวกันหรือการอยู่ร่วมกันเป็นครอบครัวของคนข้ามเพศ ซึ่งการที่กฎหมายไม่ยินยอมให้คนข้ามเพศมีครอบครัวนั้น ทำให้สิทธิด้านอื่นๆ ไม่มี การรับรองการจดทะเบียนสมรสตามกฎหมาย สิทธิของการอยู่กิน ร่วมกันระหว่างเพศเดียวกันเป็นเพียงความพึงพอใจระหว่างสองฝ่าย และกฎหมายไม่ให้สิทธิในการรับบุตรบุญธรรมของครอบครัวรักเพศเดียวกัน เพราะเชื่อกันว่าเด็กจะมีรสนิยมทางเพศแบบรักเพศเดียวกันไปด้วย ดังเช่นความอึดอัดในชีวิตที่ได้รับจากปากของลูกปลา คนข้ามเพศวัย 40 ปี ที่คิดเสมอว่าตนเองนั้นมีศักยภาพไม่แตกต่างจากผู้หญิงทั่วไปคนนี้

เราเองก็คิดว่าเราเป็นผู้หญิง เวลาเข้าห้องน้ำเราก็เข้าห้องน้ำหญิง และเราก็คิดว่าเราเองก็เป็นผู้หญิงมากกว่าผู้หญิงจริงๆ บางคน ทุกวันนี้เราก็แต่งหญิงในชีวิตประจำวัน ทั้งที่บ้านและที่ทำงาน แรกๆ หัสนางานเขาก็ไม่ยอม แต่พอเขาย้ายและเปลี่ยนหัวหน้าใหม่เป็นผู้หญิง เขาก็ไม่ว่าอะไรนะ เราก็เลยแต่งหญิงมาตลอด และเราก็มีแฟนเป็นผู้ชาย แฟนเราเขาก็รับตัวเราได้นะ...

แต่ลูกปลายังได้สะท้อนเหตุการณ์ที่นับว่าเป็นจุดวิกฤติที่เกิดจากความต้องการที่จะเป็นผู้หญิงที่สมบูรณ์แบบ และมีครอบครัวที่อบอุ่น ตามความฝันของเธอ แต่ลูกปลาเองหาวิธีว่า ความต้องการที่อบอุ่นของเธอ ได้นำมาซึ่งความสูญเสีย..และต้องเสียคนรักไปให้ผู้หญิงที่แท้จริงที่สมบูรณ์แบบตามธรรมชาติมากกว่าผู้หญิงอย่างเธอ

เราอยากมีครอบครัวที่สมบูรณ์แบบ เคยปรึกษากันว่าจะรับเด็กมาเลี้ยง จึงได้ปรึกษาทางบ้านพักเด็กกำพร้า แต่เขาปฏิเสธที่จะให้เด็กกับเรา โดยอ้างว่าไม่เหมาะสม เด็กจะเกิดพฤติกรรมเลียนแบบ และไม่ให้ไว้วางใจเรากลัวว่าเราจะเลี้ยงไว้บำเรอตนเอง รู้สึก

เสียใจนะ ตรงนี้ล่ะที่เรามองว่าสังคมไม่ยุติธรรมเลย ถ้าไม่มีเด็กมาเลี้ยงสักคน เราคิดว่าไม่นานแฟนเราก็จะต้องจากเราไปหาผู้หญิงจริงๆแน่ เพราะว่าเหตุการณ์นี้เคยเกิดมาแล้วกับชีวิตเราจะ...และตอนนี้แฟนคนปัจจุบันก็ทิ้งลูกไปไปแล้ว...

ความรุนแรงที่เกิดขึ้นกับคนข้ามเพศนอกจากความรุนแรงจากสถาบันย่อยแล้ว แม้แต่ความรุนแรงในการดำเนินชีวิตทั่วไป อย่างความรัก หลายครั้งที่คนข้ามเพศได้รับการรังเกียจ ถูกทำร้ายร่างกายและจิตใจ ทำให้ไม่สามารถดำรงชีวิตได้เหมือนคนปกติทั่วไป และมักถูกมองว่าอารมณ์รุนแรง อีกทั้งยังได้รับการถูกเลือกปฏิบัติ ถูกลดความน่าเชื่อถือ คนข้ามเพศมักไม่ได้รับการสนับสนุนจากสถาบันทางสังคม ถูกละเมิดสิทธิทางเพศ ต้องคอยปกปิดตนเอง นอกจากนี้ยังถูกมองว่ามีปัญหาทางจิตใจ ไม่ได้รับสิทธิใดๆทางกฎหมาย ไม่มีบทบาทยุติสำหรับการอยู่ร่วมกันเป็นครอบครัว ไม่ได้รับสิทธิในการมีบุตรบุญธรรม แม้แต่ในสถาบันการศึกษา ซึ่งได้ชื่อว่าเป็นสถาบันที่ประสิทธิประสาทความรู้ วิทยาการด้านความรู้ ยังมีปรากฏให้เห็นถึงการเรียนการสอนที่เน้นย้ำในความเป็นหญิงและเป็นชาย หรือยืนยันความรู้เรื่องของระบบเพศบนเพศธรรมชาติ การเป็นเพศแบบอื่นที่นอกเหนือจากตำราเรียนคือเพศเบี่ยงเบน เป็นโรคจิตที่สมควรได้รับการรักษา ทำให้คนข้ามเพศหลายคนที่อยู่ในวัยเรียนต้องได้รับความอับอาย ถูกล้อเลียน ถูกทำให้เป็นตัวตลก ส่งผลให้เกิดปัญหาและความสับสนในชีวิตตามมา

2) การต่อสู้ ต่อรองในชีวิตประจำวันของคนข้ามเพศ

ในความเป็นตัวตนของคนข้ามเพศ จากข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์คนข้ามเพศถึงการรู้จักตนเอง และการนิยามตนเอง ทำให้พบว่าคนข้ามเพศจำนวนมากที่มีความเชื่อว่า ตนเองนั้นเป็นผู้หญิง และมีความต้องการแบบผู้หญิงทั่วไป ไม่ว่าจะเป็นรูปแบบของการดำรงชีวิต การแต่งกาย การมีความรัก แม้แต่

ความใฝ่ฝัน ที่เชื่อว่าสักวันหนึ่งความก้าวหน้าของนวัตกรรมทางการแพทย์จะทำให้เขาเหล่านี้สามารถมีบุตรได้เฉกเช่นผู้หญิงจริงๆ

ป๊วยเป็นผู้หญิงนะ ปกติป๊วยก็แต่งหญิงอยู่แล้ว ก็จะมีแต่คำแนะนำบัตรละที่เป็นนาย นั่นก็เป็นเรื่องที่ยังช่วยอะไรผู้หญิงอย่างป๊วยไม่ได้ ทุกวันนี้ก็ทำอะไรเหมือนที่ผู้หญิงเขาเป็นกัน มีความฝัน ความรัก เหมือนผู้หญิงทั่วไป (ป๊วย คนข้ามเพศวัย 35 ปี)

กะเทยอย่างหมีว ไม่ได้มีอะไรที่แตกต่างจากผู้หญิง จะยกเว้นก็แต่มดลูกที่ไม่มี หมีวเชื่อว่าความก้าวหน้าทางการแพทย์จะพัฒนาถึงขั้นปลูกถ่ายมดลูกได้ ไม่ก็เป็นการสร้างรังไข่ให้ผู้หญิงอย่างหมีวได้ ก็เคยคุยกับเพื่อนว่า เมื่อทานฮอร์โมนมากๆ บางทีร่างกายเราอาจจะสร้างไข่ได้ และแม้ไม่มีมดลูก เราก็สามารถผสมหลอดแก้วและนำไปฝากท้องผู้หญิงได้... และเราก็เป็นผู้หญิงอีกแบบหนึ่งที่สามารถมีลูกได้... (หมีว คนข้ามเพศวัย 34 ปี)

จากคำบอกเล่าของคนข้ามเพศที่สะท้อนให้เห็นถึงการนิยามตนเองในความเป็นผู้หญิง แต่ก็ยังมีคนข้ามเพศอีกจำนวนไม่น้อยที่ไม่ได้คิดนิยามตนเองจะเป็นผู้หญิงได้สมบูรณ์แบบนัก โดยคนข้ามเพศบางคนยังให้เหตุผลว่า ไม่ว่าจะอย่างไรคนข้ามเพศก็ไม่สามารถที่จะเป็นผู้หญิงได้อย่างสมบูรณ์แบบ และไม่ใช่ว่าใครก็ตามคนข้ามเพศก็ถูกกระทำให้เป็นกลุ่มคนอีกประเภทหนึ่งเช่นเดิม แม้ว่าจะพยายามเปิดเผยตนยกระดับตัวตน หรือมีความสามารถมากเท่าใด คนข้ามเพศก็ยังถูกจำกัดให้ประสบความสำเร็จในขอบเขตที่คนในสังคมกำหนดให้เท่านั้น อย่างคำบอกเล่าของสาวส์ดี้ว่า

ไม่เชื่อหรือความเท่าเทียม หรือสิทธิที่กะเทยจะได้รับ ไม่ว่าจะเรียกร้องยังไงก็ตาม มันอาจจะดีขึ้นกว่าเดิม แต่ไม่เชื่อว่าจะสมบูรณ์แบบหรืออีกอย่างในความเป็นผู้หญิง เราก็ยังได้เป็นเพียงสาวประเภทสอง แม้ว่าเราจะมีความสามารถเพียงใด เราก็สู้ผู้หญิงจริงๆ ไม่ได้ และแม้จะมีความก้าวหน้าทางการแพทย์ยังไง สุดท้ายก็ต้องมีการตรวจสอบ

รายละเอียดเยอะแยะ เหมือนกรณีการผ่าแปลงเพชนั้นล่ะ อะไรก็ตามที่สร้างขึ้นมาให้กะเทย ย่อมมีแต่ว่าเสมอ มีข้อแม้เสมอล่ะ ทางออกตอนนี้ดีที่สุดเลย คือยอมรับในความเป็นไปของตนเท่านั้นล่ะ (สวัสดิ์ คนข้ามเพศวัย 50 ปี)

จากกรณีการให้คำนิยามตนเองของคนข้ามเพศมีทั้งที่นิยามตนเองเป็นหญิงที่สมบูรณ์แบบ หญิงที่กำกวม และไม่ได้นิยามตนเองเป็นผู้หญิงเลย ได้สะท้อนให้ทราบว่าแท้จริงแล้ว การนิยามตัวตนของคนข้ามเพศนั้นไม่ได้คงที่ เพราะคนข้ามเพศแต่ละคนต่างวาระต่างที่มา และอยู่บนพื้นที่ทางภูมิศาสตร์ที่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจขึ้นกับฐานะทางเศรษฐกิจ สังคม การศึกษา อาชีพที่แตกต่างกัน ซึ่งทำให้คนข้ามเพศมีการนิยามตนเองในมุมมองที่ไม่เหมือนกัน ทั้งนี้ในการนิยามตัวตนของคนข้ามเพศในแต่ละคนมักจะเชื่อมโยงกับการต่อสู้ในชีวิตประจำวัน การประกอบอาชีพ และยังมีคนข้ามเพศจำนวนไม่น้อยที่พยายามนิยามตัวตนของตนเองให้สะท้อนออกมาซึ่งอนาคตและแนวทางการประกอบอาชีพที่ทำให้ชีวิตตนเองดีขึ้นกว่าเดิม คนข้ามเพศบางคนได้แสวงหาพื้นที่ในการต่อสู้ในชีวิตประจำวันตลอดเวลา ดังเช่นในกรณีของคนข้ามเพศ น้องแอลวัย 18 ปี ที่มีความเชื่อว่าตัวเองหน้าตาสวยงาม และมีรูปร่างอ่อนแอเหมือนผู้หญิง แอลได้ใช้ความงามของตนเองในการสร้างอาชีพด้วยการเป็นแบบพม แบบแต่งหน้าให้กับร้านเสริมสวยที่มีชื่อเสียงหลายแห่ง จนเห็นชีวิตตนเองเข้าสู่การประกวดนางงามของคนข้ามเพศ แม้จะไม่ได้รับรางวัลอะไรเลยจากการประกวด แต่ประวัติในการประกวดจะเป็นใบเบิกทางที่ดีของแอลในการเข้าไปทำงานที่ทิฟฟานีโซว์

นอกจากน้องแอลแล้ว ยังพบอีกปรากฏการณ์หนึ่งที่น่าสนใจคือ คนข้ามเพศผู้หนึ่งที่เกิดมาในสังคมชั้นสูง มีครอบครัวที่มีชื่อเสียง สำเร็จการศึกษาจากสถาบันการศึกษาที่มีชื่อเสียงระดับประเทศ และได้ทำงานกับกิจการของครอบครัว ซึ่งตนเองไม่ได้ถนัด และมีความชื่นชอบ จึงได้ตัดสินใจไปเรียนต่อในต่างประเทศในสาขาที่ตนเองชอบ คือ การเสริมสวย

โดยในการไปศึกษาต่อนั้นได้รับการอุปการะจากผู้อื่นที่ไม่ใช่ครอบครัวของตน ทั้งนี้เพราะครอบครัวกดดันและไม่เห็นด้วยในการจะไปเรียนต่อด้านเสริมสวย แต่ในท้ายที่สุดเขาค้นพบว่าสามารถสร้างชื่อเสียงในด้านการเสริมสวยจนเป็นที่รู้จักในระดับประเทศ กระทั่งสามารถสร้างความมั่งคั่งและความมั่นคงให้กับตนเองได้ในที่สุด

บ้านของนกเป็นโรงงานสีข้าวขนาดใหญ่ คุณแม่มีร้านทอง ... ตอนเด็กนกไปเรียนที่ กทม. พอเรียนจบก็สอบเข้า เรียนคณะนิเทศ ตอนแรกแม่ก็ต่อต้านอยากให้เรารับบัญชี เหตุผลเดียวเลยคือ อยากให้ช่วยทำธุรกิจ แต่ว่าเราไม่ชอบ เลยไม่เรียน เวลาวันหยุดนกไปเรียนแต่งหน้าที่โรงเรียนเสริมสวย เรียนไปเรียนมาครูที่โรงเรียนเสริมสวยก็ให้นกมาเลื่อนขั้นเป็นผู้ช่วย จึงรู้ว่าตัวเองมีความสามารถ พอเรียนจบ ก็ขอแม่เปิดร้านเสริมสวย แต่แม่ไม่อนุญาต นกจึงออกจากบ้านมาอยู่ที่โรงเรียนเสริมสวย พอคิดกับว่าครูเจ้าของโรงเรียนมีเพื่อนอยู่ที่ฝรั่งเศส เขาเลยฝากให้นกไปอยู่ที่นั่นเพื่อไปเรียนวิธีทำผม... ซึ่งในการไปครูเจ้าของโรงเรียนออกตั้งค่าเครื่องบินให้ และฝากให้นกไปอยู่บ้านเพื่อนของครู โดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย ซึ่งเพื่อนของครูเขาก็เป็นกะเทยเหมือนกัน และเป็นคนไทยด้วยจึงเข้ากันได้ ... หลังจากนั้นก็เรียนจบกลับมา นกก็มาช่วยงานที่โรงเรียน..และที่ร้านทำผมของครูที่สยาม ปรากฏว่าลูกค้าใช้บริการมากมาย ทำรายได้เป็นกอบเป็นกำให้กับนกเลย

จากคำบอกเล่าของนก ได้สะท้อนให้เห็นว่าคนข้ามเพศในสังคมไทยบางส่วน จะใช้ความสามารถส่วนตัวให้เป็นที่ประจักษ์ สร้างปมเด่นเพื่อให้เป็นที่ยอมรับจากครอบครัวและสังคม และการนิยามตัวตนของน้องแอลและนกยังเป็นเหตุการณ์หนึ่งที่สะท้อนให้เห็นว่าคนข้ามเพศได้พยายามแสวงหาพื้นที่ใหม่ให้กับตนเอง โดยพื้นที่ใหม่นั้นเป็นพื้นที่ที่คนข้ามเพศหลายๆคนใฝ่ฝันอยากเข้าไป

การนิยามตนเองของคนข้ามเพศ และการให้ความหมายทางตัวตนของคนข้ามเพศที่กล่าวมา

สะท้อนให้เห็นว่า การให้ความหมายของตนนั่นขึ้นอยู่กับบริบทความเป็นมา พื้นฐานชีวิตของแต่ละคน คนข้ามเพศยังมีความใฝ่ฝันที่จะได้รับการยอมรับจากสังคม โดยการสร้างจุดเด่นให้กับตนเอง และพร้อมที่จะพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเองให้สามารถเลื่อนลำดับชั้นทางสังคมและเป็นที่พึงให้กับบุคคลอื่นๆ ได้

แต่จากข้อมูลที่พบบางครั้งคนข้ามเพศเองก็มีพฤติกรรมในแบบที่คนภายนอกนิยาม ในบางสถานการณ์คนข้ามเพศมีอารมณ์ที่รุนแรงและทำอะไรที่ขาดสติยั้งคิด เช่น ในเหตุการณ์ที่เอสซึ่งเป็นคนข้ามเพศ ได้ไปชี้หน้าต่อว่าผู้หญิงคนหนึ่ง ที่เอสเชื่อว่าเป็นต้นเหตุของการจากไปของแฟนหนุ่ม ซึ่งในการต่อว่าครั้งนั้นเองได้ใช้ถ้อยคำที่ไม่สุภาพหลายคำ ซึ่งในเหตุการณ์ครั้งนี้ทำให้เชื่อได้ว่าบางสถานการณ์ที่เกิดขึ้น คนข้ามเพศเองก็ยอมรับตัวตนในแบบที่คนอื่นนิยาม การนำเสนอในประเด็นนี้ไม่ได้มีเจตนาจะตีตราคนข้ามเพศ และนำพฤติกรรมของเอส ไปผูกติดกับอัตลักษณ์ในด้านไม่เหมาะสมของคนข้ามเพศทั้งหมด แต่ต้องการชี้ให้เห็นว่าคนข้ามเพศแม้จะมีการนิยามตนเองไปในแบบที่ตนเองอยากให้เป็น บางครั้งคนข้ามเพศก็ได้นำเอาวาทกรรมที่สังคมผลิตขึ้นมาให้กับคนข้ามเพศมาใช้ นั่นคือคนข้ามเพศก็มีพฤติกรรมอย่างที่เราสังคมนิยามให้เช่นกัน ถึงอย่างนั้นก็ตามไม่ได้หมายความว่าอัตลักษณ์ของคนข้ามเพศจะไม่เหมาะสมไปเสียหมด เพราะในบางสถานการณ์แม้แต่คนทั่วไปในสังคมก็อาจเกิดพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมได้เช่นกัน ทั้งนี้ก็เพราะการนิยามในเรื่องของตัวตน และอัตลักษณ์นั้นเป็นเรื่องที่ไม่มีที่สิ้นสุดและสามารถผลิตซ้ำ และสร้างใหม่ได้ตลอดเวลา

นอกจากนี้ส่วนหนึ่งของการสร้างอัตลักษณ์ของคนข้ามเพศอาจมีผลมาจากถูกสร้างจากโครงสร้างของสังคมและปัจเจกยอมรับตามที่บรรทัดฐานสังคมส่วนใหญ่กำหนดไว้ อย่างเช่นตัวอย่างการกระทำพฤติกรรมรุนแรงของคนข้ามเพศ ยังเป็นอัตลักษณ์ในส่วนระดับปัจเจกบุคคลที่ถูกตีตราจากสังคมส่วนใหญ่ว่าพฤติกรรมเหล่านี้มีอยู่จริง นอกจากนี้ภาพ

ที่สังคมสร้างขึ้นให้กับคนข้ามเพศเช่น การแต่งกายที่ล่อแหลม การใช้ถ้อยคำที่หยาบคาย การมีพฤติกรรมสุดโต่ง ฯลฯ ล้วนแต่เป็นภาพตัวแทนที่คนทั่วไปในสังคมมีต่อคนข้ามเพศ ยิ่งหากนำภาพตัวแทนนี้ไปเชื่อมโยงผูกติดกับความสัมพันธ์เชิงอำนาจที่รัฐมีต่อคนภาพเพศแล้วยิ่งทำให้เชื่อได้ว่าสิ่งที่จะทำให้ความเข้าใจอัตลักษณ์ที่แท้จริงของคนข้ามเพศต้องเปลี่ยนทัศนคติที่มีต่อคนข้ามเพศให้ได้ก่อนเป็นอันดับแรก ทั้งนี้ก็เพราะในภาพตัวแทนที่มีต่อคนข้ามเพศนั้นเป็นภาพที่มีในระดับปัจเจก ทั้งนี้ก็เพราะในความเป็นจริงแล้วคนข้ามเพศก็เหมือนกับคนทั่วไปในสังคมที่บางคนยังมีมิติในการดำรงที่ดี มีการสร้างจุดเด่น ขยันทำงาน ทำให้คนในครอบครัวและสิ่งแวดล้อมมีความสุข แต่คนส่วนใหญ่ในสังคมกลับยังมองไม่เห็น ทั้งนี้ก็เพราะในสังคมส่วนใหญ่ยังมีอคติและมองเพียงภาพของคนข้ามเพศในด้านลบ ซึ่งการมองในด้านลบนี้ส่งผลให้สังคมมองไม่เห็นด้านบวกของคนข้ามเพศซึ่งเป็นอีกมิติหนึ่งของการต่อสู้ในชีวิตประจำวันของคนข้ามเพศเพื่อให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ในสังคม

หลายครั้งที่อัตลักษณ์ของคนข้ามเพศได้ถูกประดิษฐ์ขึ้นโดยสังคม ในความหมายทั่วไปที่คนส่วนใหญ่รู้จักจึงมักมองคนข้ามเพศในด้านลบมากกว่าด้านบวก คนทั่วไปมองคนข้ามเพศที่ลักษณะของพฤติกรรมที่แสดงออกมา และตีตราคนข้ามเพศเหมือนกันหมดทุกคน ในงานวิจัยครั้งนี้ให้ความสำคัญในประเด็นของคนข้ามเพศมองตนเองอย่างไร มีการให้ระบบคุณค่าและความหมายต่อตนเองอย่างไร และมีกระบวนการตอบโต้ต่อรองกับปฏิสัมพันธ์เชิงอำนาจอย่างไร แต่จากข้อมูลที่ได้ในงานวิจัยพบว่าคนข้ามเพศหลายคนปฏิเสธตัวตนและอัตลักษณ์ที่สังคมนิยามให้ แต่คนข้ามเพศบางคนยอมรับในความเป็นตัวตนและอัตลักษณ์ตามแบบแผนที่สังคมสร้างขึ้น ดังนั้นจึงแสดงให้เห็นว่าคนข้ามเพศเองมีความคิดเห็นต่อตนเองที่แตกต่างกัน ทั้งนี้ก็เพราะคนข้ามเพศมีความแตกต่างด้านที่มา ประสบการณ์การใช้ชีวิต ฐานะทางเศรษฐกิจ และสังคมที่แตกต่างกัน จึงทำให้เกิดมุมมองในการใช้

ชีวิตที่แตกต่างกันและที่สำคัญคนข้ามเพศมีการใช้อัตลักษณ์ของตนเองในการต่อรองผลประโยชน์ที่ต่างกัน

สรุปผลการวิจัย

กระบวนการเบียดขับตัวตนของคนข้ามเพศไม่ได้เกิดขึ้นภายใต้สัญญาณของอำนาจ ในทางตรงกันข้าม การเบียดขับตัวตนของคนข้ามเพศถูกสร้างขึ้นท่ามกลางความสัมพันธ์เชิงอำนาจในสังคมระหว่างสถาบัน และกลุ่มอำนาจต่างๆ ซึ่งประกอบไปด้วย รัฐ สถาบันครอบครัว สถานศึกษา กลุ่มคนรักเพศเดียวกัน และหน่วยงาน องค์กรที่เกี่ยวข้อง ซึ่งต่างได้สร้าง ดอกอ้าความอื่นให้แก่คนข้ามเพศในลักษณะต่างๆกัน โดยรัฐได้สร้างความเป็นอื่นด้วยการประทับตราความเป็นเพศที่ผิดเพี้ยนไปจากเพศกระแสหลัก นำไปสู่การเผชิญกับปัญหาการเข้าถึงทรัพยากรทางสังคม ไม่ว่าจะเป็นในรูปแบบของสิทธิสวัสดิการต่างๆ ในขณะเดียวกันก็ดอกอ้าความเป็นอื่นของคนข้ามเพศในฐานะผู้ที่อยู่ในกลุ่มเสี่ยงของการติดเชื้อเอช ไอ วี ทำให้ต้องเผชิญกับความยุ่งยากและความหวาดระแวงที่มีขึ้นในการใช้ชีวิตประจำวัน

อีกทั้งกระบวนการถูกเบียดขับตัวตนของคนข้ามเพศ สร้าง ดอกอ้า ความเป็นอื่น ต่อคนข้ามเพศจากกลุ่มอำนาจต่างๆ ทำให้คนข้ามเพศต้องเผชิญกับภาวะชายขอบในมิติต่างๆ การเบียดขับตัวตนของคนข้ามเพศพบว่าการกระทำเป็นกระบวนการที่มีความซับซ้อนและมีความขัดแย้งในตัวเอง ดังที่ปรากฏให้เห็นว่า ในด้านที่คนข้ามเพศถูกกีดกันให้อยู่ในฐานะของคนอื่น ซึ่งขาดความชอบธรรมในการเข้าถึงทรัพยากรทางสังคม การเข้าถึงสถานะสิทธิอันพึงจะได้ของพลเมืองทั่วไป ที่เสมือนว่าอยู่ในสถานะที่ต่ำด้อยกว่าคนทั่วไปในสังคม แต่ในอีกด้านหนึ่ง คนข้ามเพศได้ถูกผนวกให้เข้ากับกลุ่มเป้าหมายของการรณรงค์ช่วยเหลือ ป้องกัน ให้ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับสถานการณ์การระบาดของโรคเอดส์ ซ้ำยังถูกตีตราให้เป็นกลุ่มเป้าหมายของโครงการรณรงค์เกี่ยวกับโรคเอดส์ ความเป็นตัวตนของคนข้ามเพศ รวมไปถึงความเป็นอื่นของคนข้ามเพศ จึงเกิดขึ้นภายใต้ การเลือกสรร

และการให้การนิยามจากกลุ่มอำนาจต่างๆ แม้ว่ากลุ่มของอำนาจเหล่านี้ไม่ได้จำแนกแยกแยะยุทธวิธีที่ใช้ในการสร้างความเป็นอื่น หรือการเบียดขับตัวตนของคนข้ามเพศแต่ละคน แต่สถานภาพของคนข้ามเพศ อันรวมไปถึงฐานะทางเศรษฐกิจ ชนชั้น การศึกษา ก็ทำให้คนข้ามเพศแต่ละคนต้องเผชิญกับการถูกเบียดขับในระดับของความรุนแรงที่แตกต่างกัน

การถูกเบียดขับตัวตนของคนข้ามเพศเกิดขึ้นภายใต้สถานการณ์ของการถูกทำให้เป็นผู้ที่มีความด้อยอำนาจในความสัมพันธ์เชิงอำนาจในสังคม ภาวะที่อยู่ในบริบทของความเป็นอื่นของตัวตนนั้น ได้ถูกเชื่อมโยงให้เข้ากับเรื่องของพื้นที่ทางสังคม การสร้างพื้นที่ทางสังคมของคนข้ามเพศจะอยู่ภายใต้เงื่อนไขทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมภายใต้โครงสร้างของความสัมพันธ์เชิงอำนาจที่คนข้ามเพศดำรงอยู่ในสังคมนั้น อย่างไรก็ตาม คนข้ามเพศไม่ได้ยอมจำนนต่อภาวะไร้พื้นที่ของตน แต่ได้พยายามสร้างค่านิยมการสร้างพื้นที่ทางสังคมของตนเองภายใต้สถานการณ์ที่ดำรงอยู่ตลอดเวลา

ข้อเสนอแนะ

1) การศึกษากระบวนการเบียดขับ และการเป็นชายขอบของคนข้ามเพศ ควรมีการทำความเข้าใจถึงการต่อสู้ ต่อรองกับการจัดการกับความสัมพันธ์เชิงอำนาจในสังคมผ่านการรวมกลุ่มของคนข้ามเพศ เพื่อมองเห็นความเข้มแข็ง และพลังในการขับเคลื่อนการต่อสู้ ต่อรองที่ชัดเจน

2) ควรมีการนำแนวคิดของการสร้างพื้นที่ทางสังคมมาใช้เพื่อศึกษากระบวนการกลายเป็นชายขอบ และการต่อสู้ ต่อรอง กับความสัมพันธ์เชิงอำนาจในสังคมของคนข้ามเพศ ไม่ว่าจะเป็นการรวมกลุ่มโดยการใช้อัตลักษณ์ร่วมที่เหมือนกัน การสร้างเครือข่าย การสร้างชุมชน ที่มีความแตกต่างและมีความหลากหลาย อีกทั้งยังมีความลื่นไหลอยู่ตลอดเวลา

เอกสารอ้างอิง

เครือข่ายความหลากหลายทางเพศ.(2550).ทำความเข้าใจ

เข้าใจเพศที่สามอย่างถูกต้อง. กรุงเทพฯ:

องค์กรสะพาน กลุ่มสร้างสื่อเพื่อความเข้าใจ

ใจความหลากหลายทางเพศ.

During, S. (1999). Space Power and Knowledge. The

Cultural Studies Reader. New York:

Routledge.

Feinberg, L. (2006). Transgender Liberation: A

Movement Whose Time Has Come. The

Transgender Studies Reader. Susan

Stryker and Stephen Whittle. (ed). USA: Routledge

Taylor & Francis Group.

Richardson, D. (2000). Rethinking Sexuality.

London: SAGE Publications.

Sedgwick, E.K. (2006). Axiomatic. The Cultural

Studies Reader. 6th ed. Simon During

(ed).USA: Routledge.